

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА ПІДПРИЄМНИЦТВА
(повна назва кафедри)

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи
Р. Б. Папірник

вересня 2019 року

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Економіка підприємства

(назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
(шифр і назва спеціальності)

освітньо-професійна програма «Фінанси і кредит»
(назва освітньої програми)

освітній ступінь бакалавр
(назва освітнього ступеня)

форма навчання денна
(денна, заочна, вечірня)

розробник Фісуненко Павло Анатолійович
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Програма вивчення навчальної дисципліни «Економіка підприємства» складена відповідно до освітньої програми підготовки бакалаврів спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування». Має статус нормативної компоненти циклу професійної підготовки.

Економіка підприємства як конкретна галузь економічної науки та навчальна дисципліна базується на пізнанні та використанні економічних законів і закономірностей функціонування і розвитку суспільного виробництва. А виявлення, пошук конкретних форм прояву цих законів і закономірностей функціонування і розвитку підприємства в ринкових умовах та організаційно-економічних відносин в сфері його виробничо-господарської діяльності є предметом дисципліни «Економіка підприємства».

Економіка підприємства вивчає методи і способи раціонального поєднання і ефективного використання всіх елементів виробничого процесу на рівні підприємства.

2. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

	Години	Кредити	Семестр	
			V	VI
Всього годин за навчальним планом, з них:	195	6,5	60	135
Аудиторні заняття, у т.ч:	74		30	44
лекції	52		30	22
лабораторні роботи				
практичні заняття	22			22
Самостійна робота, у т.ч:	121		30	91
підготовка до аудиторних занять	26		10	16
підготовка до контрольних заходів	30		10	20
виконання курсової роботи				
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	35		10	25
підготовка до екзамену	30	1		30
Форма підсумкового контролю			Залік	Екзамен

3. СТИСЛИЙ ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни – надання знань з основних розділів прикладної економіки, організації та результативності господарювання на рівні первинної ланки суспільного виробництва.

Завдання дисципліни: вивчення теорії та засвоєння практичних навичок управління підприємством у конкурентному середовищі, формування вмінь ефективного використання ресурсного і виробничо-господарського потенціалу, забезпечення розширеного самовідтворення на основі інвестиційно-інноваційних моделей розвитку.

Пререквізити дисципліни: «Економічна теорія», «Національна економіка», «Мікроекономіка», «Статистика», «Організація виробництва», «Бухгалтерський облік».

Постреквізити дисципліни: «Фінансова діяльність суб'єктів господарювання», «Економіка праці і соціально-трудова відносина», «Фінанси підприємств», «Ціноутворення в будівництві», «Нормування праці в будівництві», «Інвестування», «Оподаткування підприємств», «Управління активами підприємства».

Компетентності:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу;
- ЗК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях;
- ЗК7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями;
- ЗК8. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- ЗК9. Здатність бути критичним і самокритичним;
- ЗК11. Здатність спілкуватися з представниками інших професій груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);
- СК1. Здатність досліджувати тенденції розвитку економіки за допомогою інструментарію макро- та мікроекономічного аналізу, оцінювати сучасні економічні явища;
- СК7. Здатність складати та аналізувати фінансову звітність;
- СК8. Здатність виконувати контрольні функції у сфері фінансів, банківської справи та страхування;
- СК11. Здатність підтримувати належний рівень знань та постійно підвищувати свою професійну підготовку.

Заплановані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

- РН1. Знати та розуміти економічні категорії, закони, причинно-наслідкові та функціональні зв'язки, які існують між процесами та явищами на різних рівнях економічних систем.

- РН18. Демонструвати базові навички креативного та критичного мислення у дослідженнях та професійному спілкуванні;

- РН19. Виявляти навички самостійної роботи, гнучкого мислення, відкритості до нових знань.

Методи навчання: практичний, наочний, словесний.

Форми навчання: індивідуальні, групові, аудиторні, позааудиторні.

4. СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, у тому числі				
	усього	л	п	лаб	с/р
V семестр					
Змістовий модуль 1. Основи функціонування і ресурсне забезпечення діяльності підприємства					
Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин	6	4			2
Підприємство і підприємництво	6	2			4
Інвестиції та інновації на підприємстві	4	2			2
Оцінка економічної ефективності інвестицій	4	2			2
Управління підприємством	4	2			2
Виробнича програма підприємства	4	2			2
Фінансова діяльність і фінансування підприємства	6	2			4
Прогнозування і планування виробничої діяльності підприємства	4	2			2
Капітал і виробничі фонди. Лізинг	6	4			2
Нематеріальні ресурси і активи	4	2			2
Оборотні кошти	6	2			4
Персонал, продуктивність та оплата праці	6	4			2
Разом за змістовим модулем 1	60	30			30
VI семестр					
Змістовий модуль 2. Результати діяльності і розвиток підприємства					
Витрати виробництва і собівартість продукції	16	4	4		8
Дохід і прибуток підприємства	16	4	4		8
Ціна і ціноутворення на продукцію підприємства	14	2	2		10
Ефективність і конкурентоспроможність підприємства	16	4	4		8
Економічна безпека підприємства	15	4	4		7
Реструктуризація і санація підприємства	14	2	2		10
Банкрутство і ліквідація підприємств	14	2	2		10
Разом за змістовим модулем 2	105	22	22		61
Підготовка до екзамену	30				30
Усього годин	195	52	22		121

5. ЛЕКЦІЙНИЙ КУРС

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1,2	Підприємство як суб'єкт та об'єкт ринкових відносин	4
3	Підприємство і підприємництво	2
4	Інвестиції та інновації на підприємстві	2
5	Оцінка економічної ефективності інвестицій	2
6	Управління підприємством	2
7	Виробнича програма підприємства	2
8	Фінансова діяльність і фінансування підприємства	2
9	Прогнозування і планування виробничої діяльності підприємства	2
10,11	Капітал і виробничі фонди. Лізинг	4
12	Нематеріальні ресурси і активи	2
13	Оборотні кошти	2
14,15	Персонал, продуктивність та оплата праці	4
16,17	Витрати виробництва і собівартість продукції	4
18,19	Дохід і прибуток підприємства	4
20	Ціна і ціноутворення на продукцію підприємства	2
21,22	Ефективність і конкурентоспроможність підприємства	4
23,24	Економічна безпека підприємства	4
25	Реструктуризація і санація підприємства.	2
26	Банкрутство і ліквідація підприємств	2
	Всього	52

6. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ зан.	Тема занять	Кількість годин
1	Виробнича програма підприємства	2
2	Капітал і виробничі фонди. Лізинг	2
3	Оборотні кошти	2
4	Персонал, продуктивність та оплата праці	2
5	Витрати виробництва і собівартість продукції	2
6	Дохід і прибуток підприємства	2
7	Ціна і ціноутворення на продукцію підприємства	2
8	Ефективність і конкурентоспроможність підприємства	2
9	Економічна безпека підприємства	2
10	Реструктуризація і санація підприємства.	2
11	Банкрутство і ліквідація підприємств	2
	Всього	22

7. ТЕМИ ЛАБОРАТОРНИХ ЗАНЯТЬ

Навчальним планом лабораторні заняття не передбачені.

10. ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

V семестр

Схема нарахування балів за змістовим модулем 1

Максимальна оцінка за змістовий модуль 1 – 100 балів.

Оцінка поточного контролю за змістовим модулем 1 складається з:

– присутності студента на лекціях (максимальна кількість – 30 балів. 1 лекція – 2 бали);

– конспектування розділів програми за умови опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях – 30 балів: надання повного розгорнутого конспекту – 25-30 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені неprincipові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 20-24 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені неправильні тлумачення, студент одержує 15-19 балів; студент не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки – 10-14 балів; якщо у конспекті містяться принципів помилки, або повністю відсутня інформація – 0-9 балів;

– підготовки словника термінів за розглянутими темами – 40 балів: надання повного словника термінів – 35-40 балів; якщо у словнику термінів відсутня необхідна деталізація, студент одержує 30-34 балів; якщо у словнику термінів допущені неправильні чи застарілі тлумачення, студент одержує 20-29 балів; студент не повністю розкрив сутність поняття, у відповіді допущені грубі помилки – 10-19 балів; якщо у словнику термінів містяться принципів помилки, або повністю відсутня інформація – 0-9 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни в V семестрі визначається як сума отриманих балів за кожною складовою змістового модуля 1.

VI семестр

Схема нарахування балів за змістовим модулем 2

Максимальна оцінка за змістовий модуль 2 – 100 балів.

Оцінка поточного контролю за змістовим модулем 2 складається з:

– присутності студента на лекціях (максимальна кількість – 22 бали. 1 лекція – 2 бали);

– присутності та роботи студента на практичних заняттях (максимальна кількість – 22 бали. Присутність на практичному занятті – 1 бал, робота на практичному занятті – 1 бал);

– конспектування розділів програми за умови опрацювання розділів, які не викладаються на лекціях – 16 балів: надання повного розгорнутого конспекту – 16 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені неprincipові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 10-15 балів; якщо у конспекті розкрито сутність питання, але допущені неправильні тлумачення, студент одержує 5-9 балів; студент не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки або повністю відсутня інформація – 0-4 бали;

– підготовки словника термінів за розглянутими темами – 20 балів: надання повного словника термінів – 20 балів; якщо у словнику термінів відсутня необхідна деталізація, студент одержує 15-19 балів; якщо у словнику термінів допущені неправильні чи застарілі тлумачення, студент одержує 10-14 балів; студент не повністю розкрив сутність поняття, у відповіді допущені грубі помилки – 5-9 балів; якщо у словнику термінів містяться принципів помилки, або повністю відсутня інформація – 0-4 бали;

– розв'язання практичних завдань (задач) (максимальна кількість 20 балів):

– за повне розв'язання всіх завдань, опис результатів розрахунків, формулювання висновків, графічне оформлення, студент одержує 20 балів;

– під час розв'язання задач допущені незначні арифметичні помилки в розрахунках, недостатньо описані результати розрахунків, не повністю сформульовані висновки та графічне оформлення, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 15-19 балів;

- під час розв'язання задач допущені наявні помітні арифметичні помилки, не повністю описані результати розрахунків, сформульовані висновки та графічне оформлення, студент одержує 10-14 балів;
- під час розв'язання задач допущені грубі арифметичні помилки у розрахунках, не описані результати розрахунків, не сформульовані висновки та не наведено графічне оформлення, студент одержує 5-9 балів;
- під час розв'язання задач допущені принципові арифметичні помилки або повністю відсутня відповідь, виконано не свій варіант, студент одержує 0-4 бали.

Схема нарахування балів на екзамені

Максимальна оцінка за екзамен – 100 балів. Екзамен складається з трьох рівноважних питань теоретичного курсу та однієї задачі.

Максимальна кількість балів за кожне теоретичне питання – 20 балів:

- за повну відповідь, що містить взаємозв'язок основних понять та визначень і характеризується логічним та чітким викладенням матеріалу, студент одержує 20 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені не принципові помилки, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 16-19 балів;
- якщо у відповіді розкрито сутність питання, але допущені неправильні тлумачення, студент одержує 11-15 балів;
- студент не повністю розкрив сутність питання, у відповіді допущені грубі помилки – 6-10 балів;
- якщо у відповіді студента містяться принципові помилки, або повністю відсутня відповідь – 0-5 балів.

Максимальна кількість балів за задачу – 40 балів:

- за повне розв'язання всіх завдань, опис результатів розрахунків, формулювання висновків, графічне оформлення, студент одержує 40 балів;
- під час розв'язання задач допущені незначні арифметичні помилки в розрахунках, недостатньо описані результати розрахунків, не повністю сформульовані висновки та графічне оформлення, відсутня необхідна деталізація, студент одержує 35-39 балів;
- під час розв'язання задач допущені помітні арифметичні помилки, не повністю описані результати розрахунків, сформульовані висновки та графічне оформлення, студент одержує 30-34 бали;
- під час розв'язання задач допущені грубі арифметичні помилки у розрахунках, не описані результати розрахунків, не сформульовані висновки та не наведено графічне оформлення, студент одержує 15-29 балів;
- під час розв'язання задач допущені принципові арифметичні помилки або повністю відсутня відповідь, студент одержує 0-14 балів.

Підсумкова оцінка з дисципліни в VI семестрі визначається як середньоарифметична за змістовим модулем 2 та оцінки за екзамен.

Порядок зарахування пропущених занять. Пропущені лекції та практичні заняття, незалежно від причини пропуску, студент відпрацьовує викладачеві згідно з графіком консультацій у формі усного опитування (якщо пропущена лекція) та виконання індивідуального розрахункового завдання (якщо пропущене практичне заняття).

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бойчик І.М. Економіка підприємства: підруч. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 378 с.
2. Гринчуцький В.І., Карапетян Е.Т., Погріщук Б.В. Економіка підприємства : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2012. 304 с.

3. Верхоглядова Н.І., Левчинський Д.Л., Герасимова О.Л., Щеглова О.Ю. Економіка і основи підприємництва в будівництві : навч. посіб. Дніпро : Герда, 2017. 428 с.
4. Балацький Є.О., Дутченко О.М., Шамота Г.М. та ін. Економіка підприємства : навч. посіб. Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2014. 154 с.
5. Економіка підприємства : підручник / за ред. Л.Г. Мельника. Суми : Університетська книга, 2012. 864 с.
6. Гетьман О.О., Шаповал В.М. Економіка підприємства : навч. посіб. Вид. 2-ге. Київ : Центр учбової літератури, 2010. 488 с.
7. Маслак О.І., Воробйова Л.Д. Економіка промислового підприємства. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 172 с.
8. Іванілов О.С. Економіка підприємства : підручник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 728 с.

Допоміжна

1. Балабанова Л.В. Сардак О.В. Управління персоналом : підруч. Київ : ЦУЛ, 2011. 468 с.
2. Бердар М.М. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2010. 352 с.
3. Бородин М.А., Кирнос О.И., Галич Е.Г. Экономика строительного производства : навч. посіб. Днепропетровск: ФЛП Дробязко, 2015. 136 с.
4. Бутенко Н.В. Маркетинг : підруч. Київ : Атіка, 2008. 300 с.
5. Воротіна Л.І. Воротін В.С., Чайковська В.П. Бізнес-планування: методологія, методика, механізм : навч. посіб. Київ : Вид-во Європ. ун-ту, 2010. 223 с.
6. Григор Н.М., Крехівський О.В., Ніколаєнко Н.Л., Мельник Т.В., Байдаченко Т.Г., Чернопащенко М.Н. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості. Київ : ДП «Держ. інст. компл. техніко-економ. Досліджень». 2012. 624 с.
7. Н.І.Верхоглядова та ін. Економіка праці і соціально-трудова відносини : навч. посіб. Київ : ДКС центр, 2012. 444 с.
8. Економіка та організація виробництва : підруч. / за ред. В.Г.Герасимчука, А.Е.Розенплентера. Київ : Знання, 2007. 678 с.
9. Петрович И.М., Прокопшин-Рашкевич Л.М. Економіка та фінанси підприємства: підруч. Львів, 2014. 408 с.
10. Економічний аналіз : навч. посіб. / М.А.Болюх, В.З.Бурчевський, М.І.Горбаток та ін.; за ред. акад. НАНУ, проф. М.Г.Чумаченка. Вид. 2-ге, переробл. і допов. Київ : КНЕУ, 2003. 556 с.
11. Залуцький І.Р. Цимбалюк В.М., Шевченко С.Г. Планування і діагностика діяльності підприємств: навч. посіб. Львів : Новий Світ-2000, 2009. 320 с.
12. Іванова В.В. Планування і контроль на підприємстві : навч. посіб. Суми : «Університетська книга», 2011. 444 с.
13. Іванюта П.В., Лугівська О.П. Управління ресурсами та витратами : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2011. 320 с.
14. Ілляшенко С.М. Інноваційний менеджмент : підруч. Суми: ВТД – Університетська книга, 2010. 334 с.
15. Костирко Р.О. Фінансовий аналіз: навч. посіб. Харків : Фактор, 2007. 784 с.
16. Економічний аналіз : підруч. / Мошенський С.З., Олійник О.В. ; за ред. Ф.Ф. Бутинця. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Житомир : ПП «Рута», 2017. 704 с.
17. Непочатенко О. О. Фінанси підприємств : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 328 с.
18. Лупак Р. Л., Васильців Т. Г. Конкуренентоспроможність підприємства : навч. посіб. Львів : Видавництво ЛКА, 2016. 484 с.
19. Панасюк В. М. Витрати виробництва: управлінський аспект. Тернопіль : Астон, 2015. 288 с.

20. Швиданенко Г.О. Сучасна технологія діагностики фінансово-економічної діяльності підприємства. Київ : КНЕУ, 2012. 191 с.
21. Щербина В. С. Господарське право : підруч. Вид. 4-ге, переробл. і допов. Київ : Юрінком Інтер, 2009. 640 с.

12. INTERNET-РЕСУРСИ

1. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
2. Податковий кодекс України (Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 02.12.2010 № 2755-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
3. Цивільний кодекс України від 16.01.2003. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
4. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 №996-XIV. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>
5. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності : Наказ Мінфіну від 07.02.2013 № 73. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>
6. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку №16 «Витрати». URL: <http://proaudit.com.ua/buh/standart/p-s-bo-16-vitrati.html>
7. Про оплату праці : Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/108/95-вр>
8. Про колективні договори і угоди : Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3356-12>
9. Кодекс законів про працю України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/322-08>
10. Про інноваційну діяльність : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15>
11. Про фінансовий лізинг : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/723/97-вр>
12. Про стандартизацію : Закон України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1315-18>
13. Про відновлення платоспроможності боржника або визнання його банкрутом : Закон України. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/v_606600-13
14. Кодекс України з процедур банкрутства. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19>
15. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15>
16. Про охорону прав на винаходи і корисні моделі : Закон України від 15 грудня 1999 р. №3687-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3687-12>
17. Про авторське право і суміжні права: Закон України від 23 грудня 1993 р. №3792-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>
18. Про охорону прав на знаки для товарів і послуг : Закон України від 23 грудня 1993 р. № 3771-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3689-12>
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» : затв. наказом М-ва фінансів України від 18 жовтня 1999 р. №242. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>

Розробник

(підпис)

(П. А. Фісуненко)

Гарант освітньої програми

(підпис)

(Г. В. Ползікова)